

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Het Hogeland
Postbus 26
99800 AA UITHUIZEN

Datum
15 juni 2021

Ons kenmerk
2020-SH-300050.701

Onderwerp
Accountantsverslag 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2020. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2020, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2020 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Het Hogeland.

Wij bespreken deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 24 juni 2021 met uw auditcommissie en zullen eventuele vragen die er zijn, beantwoorden. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2020. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,

Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Accountantsverslag

Gemeente Het Hogeland – Boekjaar 2020

1. Inleiding

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Het Hogeland brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze eindejaars controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2020. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Het Hogeland.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2020 van de gemeente Het Hogeland en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in dit verslag zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij bespreken deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 24 juni 2021 met uw auditcommissie en beantwoorden eventuele vragen die er zijn naar aanleiding van dit accountantsverslag.

Het accountantsverslag is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Kernpunten van de controle
Hoofdstuk 3	Analyse vermogen en resultaat
Hoofdstuk 4	Grondexploitatie
Hoofdstuk 5	Voorzieningen
Hoofdstuk 6	Sociaal domein
Hoofdstuk 7	Interne beheersing en automatisering
Hoofdstuk 8	Rechtmatigheid
Hoofdstuk 9	Impact Covid-19 op de jaarrekening
Hoofdstuk 10	Overige bevindingen (jaarrekeningcontrole 2020)

Bijlagen:

A.	Niet-gecorrigeerde controleverschillen
B.	Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

The background of the slide is a photograph of a street in a Dutch town. On the left, there is a tall brick building with a clock tower. In the center, a grey house with yellow window frames is visible. To the right, a red brick building with a dark tiled roof and several chimneys is shown. In the foreground, there is a green metal railing and a cobblestone street. The sky is overcast and grey.

2. Kernpunten van de controle

2. Kernpunten van de controle

2.1 Controle-verklaring	<p>De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtbevestiging. In het najaar van 2020 hebben wij de interimcontrole verricht, die gericht is op de processen binnen de gemeente. De interimcontrole is afgesloten met een separate managementletter voor het college die op 10 december 2020 is besproken met uw auditcommissie.</p> <p>De controle in het voorjaar 2021 is gericht op het uitbrengen van een oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2020 van de gemeente Het Hogeland. Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring af te geven bij de jaarrekening voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid.</p>
2.2 Reikwijdte van de controle	<p>Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2020. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2020 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2020 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>
2.3 Grondslagen	<p>De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de juistheid van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2020 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen uit het BBV.</p>
2.4 Onafhankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: Astrium) is onafhankelijk van de gemeente Het Hogeland en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. ▪ Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de gemeente Het Hogeland, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. <p>Bijlage B bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.</p>
2.5 Schattingen	<p>Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.</p>

2.6 Goedkeurings- en rapporterings-tolerantie	De materialiteit die wij hebben gehanteerd bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2020 bedraagt € 1.979.000 (2019: € 1.960.000). Deze materialiteit vloeit voort uit de wettelijk voorgeschreven (minimum)vereisten, zoals opgenomen in het Bado en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.		
	Goedkeuringstoleranties		
	Fouten	1% van de totale lasten	€ 1.979.000 (2019: € 1.960.000)
	Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 5.937.000 (2019: € 5.880.000)
	Rapporteringstoleranties		
	Fouten		groter dan € 98.950
	Onzekerheden		groter dan € 98.950
	Realisatie fouten en onzekerheden <i>Zie bijlage A van deze rapportage</i>	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	Fouten	€ 95.100	€ 1.392.700
	Onzekerheden	€ 69.000	€ 424.250
De totale omvang van de fouten en de onzekerheden is lager dan de tolerantiegrenzen en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze goedkeurende controleverklaring.			
2.7 Analyse vermogen en resultaat	Het gerealiseerd resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt € 2.659.000 voordelig versus een begroot resultaat (na begrotingswijzigingen) van € 6.560.000 nadelig. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstand)vermogen. In de jaarrekening (onderdeel Toelichting Lasten en Baten) heeft het College de belangrijkste afwijkingen tussen de gerealiseerde baten en lasten en de begrote baten en lasten toegelicht.		
2.8 Grondexploitatie	<p>De gemeente Het Hogeland heeft de exploitatieberekeningen van de grondexploitatie ten behoeve van de jaarrekening 2020 geactualiseerd. Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het College zijn gemaakt bij de actualisatie van de complexen en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie.</p> <p>In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan. De boekwaarde van de balanspost voorraden per eind 2020 in de balans van de gemeente Het Hogeland bedraagt € -58.000. De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is als volgt opgebouwd:</p>		

	Bouwgronden in exploitatie	2019	2020
	Woningbouw	5.522	2.815
	Bedrijventerreinen	748	868
	Gecombineerde projecten	2.743	3.002
	Voorziening dekking verliessaldi	(6.686)	(6.744)
	Totaal	2.327	(-58)
2.9 Voorzieningen	De toereikendheid van voorzieningen, zoals opgenomen in de jaarrekening, is een belangrijk toetspunt in onze controle. Daarnaast hebben we beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden die de verslagingswetgeving voor de gemeente (BBV) daaraan stelt. Onze conclusie is dat een adequate onderbouwing aanwezig is voor de voorzieningen, waaruit blijkt de voorzieningen toereikend zijn. In hoofdstuk 5 gaan wij nader in op de controle van de voorzieningen.		
2.10 Sociaal Domein	<p><u>Zorg in natura</u></p> <p>De gemeente steunt voor de uitvoering van de Jeugdwet in belangrijke mate op de verantwoording vanuit de RIGG. Wij hebben in een collegiaal overleg met de accountant van de RIGG de uitkomsten en uitvoering van hun controle besproken, alsmede de bevindingen die hieruit naar voren zijn gekomen. Wij hebben inzage gehad in hun controledossier en hebben vastgesteld dat wij kunnen steunen op de goedkeurende verklaring die is verstrekt. De gerapporteerde onzekerheid van € 355.250 met betrekking tot de prestatielevering hebben wij meegewogen in ons oordeel bij de jaarrekening van Het Hogeland. Het op basis van de verantwoording van de RIGG nog te betalen bedrag over 2020 is in de jaarrekening verwerkt.</p> <p>Voor de zorgaanbieders in de WMO, is sprake van een resterende onzekerheid van € 69.000, welke is meegenomen in onze foutevaluatie. Voor deze uitgaven zijn op dit moment geen afzonderlijke controleverklaringen bij de productieverantwoordingen afgegeven, waardoor wij de feitelijke prestatielevering (nog) niet hebben kunnen vaststellen.</p> <p><u>Persoonsgebonden budgetten (PGB)</u></p> <p>Net als in voorgaand jaar blijkt uit de informatie die door de accountant van de SVB is afgegeven, dat geen volledige zekerheid kan worden verkregen omtrent de geleverde zorg in de vorm van PGB's. De SVB heeft de maximale fout/onzekerheid aangegeven voor de gemeente Het Hogeland. De maximale fout/onzekerheid bedraagt € 371.700 (€ 319.900 WMO en € 51.800 Jeugd). Deze onzekerheid is ontstaan door leemten in de bedrijfsvoering van de SVB. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente, middels schriftelijke bevestigingen, voldoende werkzaamheden heeft verricht om de</p>		

	<p>prestatielevering zelfstandig vast te stellen en deze onzekerheid tot nihil terug te brengen. Wij nemen dan ook geen onzekerheid mee in onze foutevaluatie ten aanzien van PGB budgetten.</p>
2.11 Impact Covid-19	<p>De gemeente Het Hogeland heeft ervoor gekozen om een paragraaf Corona toe te voegen aan het jaarverslag. In deze paragraaf is samengevat welke impact de pandemie heeft gehad op uw gemeente. Daarnaast is in het jaarverslag 2020 op diverse onderdelen een toelichting opgenomen op de impact van de pandemie en is tevens in de waarderingsgrondslagen van de jaarrekening nader geduid wat de impact van de pandemie is op de grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening.</p> <p>Wij concluderen dat de huidige wijze van toelichten voldoet aan de vereisten zoals voorgeschreven door de commissie BBV en de BADO 'Notitie effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening 2020' van 26 februari 2021. Wij hebben een nadere onderbouwing ten aanzien van de impact van Covid-19 opgenomen in hoofdstuk 9.</p>

3. Analyse vermogen en resultaat

3. Analyse vermogen en resultaat

3.1 Eigen vermogen	<p>Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.</p> <p>Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Verloopoverzicht van de reserves</th><th>(x € 1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen per 1 januari 2020</td><td>36.975</td></tr> <tr> <td>De totale baten (inclusief onttrekkingen aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:</td><td>200.577</td></tr> <tr> <td>De totale lasten (inclusief dotaties aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:</td><td>197.918</td></tr> <tr> <td>Het resultaat bedraagt dan (saldo baten en lasten programma's inclusief reservemutaties):</td><td>2.659 (+)</td></tr> <tr> <td>In 2020 heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:</td><td>14.238</td></tr> <tr> <td>Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Over 2020 betreft dit:</td><td>13.483</td></tr> <tr> <td>Per saldo gedurende het jaar gelden gestort (meer gestort dan onttrokken aan de reserves):</td><td>755 (+)</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31 december 2020</td><td>40.389</td></tr> </tbody> </table>	Verloopoverzicht van de reserves	(x € 1.000)	Eigen vermogen per 1 januari 2020	36.975	De totale baten (inclusief onttrekkingen aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:	200.577	De totale lasten (inclusief dotaties aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:	197.918	Het resultaat bedraagt dan (saldo baten en lasten programma's inclusief reservemutaties):	2.659 (+)	In 2020 heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	14.238	Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Over 2020 betreft dit:	13.483	Per saldo gedurende het jaar gelden gestort (meer gestort dan onttrokken aan de reserves):	755 (+)	Eigen vermogen per 31 december 2020	40.389
Verloopoverzicht van de reserves	(x € 1.000)																		
Eigen vermogen per 1 januari 2020	36.975																		
De totale baten (inclusief onttrekkingen aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:	200.577																		
De totale lasten (inclusief dotaties aan reserves) van uw gemeente over 2020 bedragen:	197.918																		
Het resultaat bedraagt dan (saldo baten en lasten programma's inclusief reservemutaties):	2.659 (+)																		
In 2020 heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	14.238																		
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Over 2020 betreft dit:	13.483																		
Per saldo gedurende het jaar gelden gestort (meer gestort dan onttrokken aan de reserves):	755 (+)																		
Eigen vermogen per 31 december 2020	40.389																		
3.2 Financiële positie	<p>Inclusief het onverdeelde resultaat 2020 bedraagt het eigen vermogen van de gemeente per ultimo 2020 € 40,4 miljoen. Ten opzichte van het jaar 2019 is sprake van een toename van € 3,4 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een positief resultaat (voor reservemutaties) over het verslagjaar 2020.</p> <p>De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ultimo 2020 bedraagt dit solvabiliteitspercentage 14% (2019: 18%) waarmee de norm van 20% van de VNG en de Provincie Groningen niet wordt gehaald. Op basis van de lage solvabiliteit kan worden geconcludeerd dat de gemeente niet voldoende weerbaar is om financiële tegenvallers met eigen middelen op te kunnen vangen.</p>																		

	<p>De netto schuldquote bedraagt 78% (2019: 68%). Deze ratio geeft aan in hoeverre de schulden zich verhouden tot de jaarlijkse baten. De netto schuldquote is in 2020 verslechterd ten opzichte van 2019. Wij stellen vast dat wordt voldaan aan de gehanteerde norm van < 90% van de VNG en de provincie Groningen en daarmee als een laag risico wordt onderkend.</p> <p>De ontwikkeling van de solvabiliteit vormt een groot aandachtspunt voor de komende jaren. Dit wordt volgens de normering van de Provincie Groningen als meest risicovol onderkend. Dit wordt met name veroorzaakt door de beperkte omvang van de algemene reserve voor een gemeente van uw omvang.</p> <p>De meerjarenbegroting 2021-2024 laat in alle jaarschijven een voordelig begrotingssaldo zien, waarmee het eigen vermogen en de solvabiliteit in de komende jaren kan worden versterkt. Hierbij is van belang dat uw raad, in de vastgestelde Bouwstenennotitie, een aanzienlijk ombuigingspakket heeft vastgesteld. Het realiseren van deze ombuigingen, in het bijzonder de daarin opgenomen taakstellingen, zijn van belang om de begrote financiële doelstellingen te realiseren.</p>												
3.3 Weerstands-vermogen	<p>Ten einde een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico's zoals opgenomen in de risicoparaagraaf te worden betrokken. In de jaarrekening zijn de risico's weergegeven in de paraagraaf weerstandvermogen. Evenals voorgaande jaren worden de risico's periodiek geactualiseerd zodat een actueel inzicht bestaat in de risico's. In de jaarrekening 2020 is de actuele stand van zaken ten aanzien van de risico's opgenomen en laat zich als volgt samenvatten:</p> <table><tr><th>Onderdeel</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Weerstandscapaciteit</td><td>€ 8.552.000</td><td>€ 10.100.000</td></tr><tr><td>Risico's</td><td>€ 6.600.000</td><td>€ 9.600.000</td></tr><tr><td>Weerstandratio</td><td>1,3</td><td>1,05</td></tr></table> <p>Wij zijn van mening dat de integrale risicobenadering en de financiële vertaling van de verwachte risico's in 2020 op een adequate wijze heeft plaatsgevonden. Op basis van de weerstandratio kan de weerstandcapaciteit van de gemeente Het Hogeland nog net als 'voldoende' worden aangemerkt.</p> <p>De gemeente Het Hogeland heeft ultimo 2020 nog voldoende ruimte, om de risico's zoals deze nu zijn onderkend in de risicoparaagraaf, met de algemene reserve te kunnen opvangen. Een belangrijke kanttekening hierbij is wel het perspectief voor de komende jaren. De meerjarenbegroting 2021-2024 laat in alle jaarschijven een voordelig begrotingssaldo zien, maar het realiseren van deze voordelige saldi is afhankelijk van het realiseren van het ombuigingspakket behorend bij de vastgestelde Bouwstenennotitie.</p>	Onderdeel	2019	2020	Weerstandscapaciteit	€ 8.552.000	€ 10.100.000	Risico's	€ 6.600.000	€ 9.600.000	Weerstandratio	1,3	1,05
Onderdeel	2019	2020											
Weerstandscapaciteit	€ 8.552.000	€ 10.100.000											
Risico's	€ 6.600.000	€ 9.600.000											
Weerstandratio	1,3	1,05											

The image is a detailed architectural site plan for a residential development. It features several building footprints, some colored red and others orange, arranged around a central green courtyard with trees. The plan includes streets, parking areas, and landscaping elements like bushes and trees. The overall layout is organized and modern.

4. Grondexploitatie

4. Grondexploitaties

4.1 Samenvatting	<p>Wij hebben de grondexploitaties 2020 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij:</p> <ol style="list-style-type: none">1) De gemeente Het Hogeland heeft voor alle BIE (bouwgronden in exploitatie) een individueel en geactualiseerd exploitatieplan ten behoeve van de jaarrekening 2020 opgesteld;2) In 2020 is de totale waarde van de grondexploitatie afgenomen van € 2.394.000 positief naar € -58.000 negatief.3) Het risicoprofiel is, met name door de afname van de boekwaarde, fors lager dan voorgaand boekjaar;4) In het boekjaar 2020 is voor twee projecten (tussentijdse) winst genomen conform de door de commissie BBV voorgeschreven systematiek (POC). Dit betreft in totaal € 125.000.																																																															
4.2 Algemeen beeld	<p>De gemeente Het Hogeland heeft de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2020 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten aanvaardbaar zijn. De waarde van de balanspost voorraden per eind 2020 in de balans van de gemeente Het Hogeland bedraagt € -58.000. De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is als volgt opgebouwd:</p> <table><tr><th>(x € 1.000)</th><th>Boekwaarde 31-12-2019</th><th>Investering</th><th>Verkopen</th><th>Resultaat</th><th>Mutatie voorziening</th><th>Boekwaarde 31-12-2020</th></tr><tr><td colspan="7">Woningbouw</td></tr><tr><td>Scherphorn Noord</td><td>-81</td><td></td><td>1</td><td>45</td><td></td><td>-37</td></tr><tr><td>Munster, fase 1</td><td>94</td><td>51</td><td>470</td><td></td><td>-143</td><td>-467</td></tr><tr><td>Ter Laan 4 Bedum</td><td>2.162</td><td>152</td><td>2.445</td><td>80</td><td></td><td>-50</td></tr><tr><td>Trekweg - Ulrum</td><td>-307</td><td></td><td>1</td><td></td><td>20</td><td>-291</td></tr><tr><td>Almersma Uithuizen</td><td>1.117</td><td>43</td><td>168</td><td></td><td>28</td><td>1.020</td></tr><tr><td>LTS locatie Uithuizen</td><td>78</td><td>7</td><td></td><td></td><td>31</td><td>116</td></tr><tr><td>Totaal woningbouw</td><td>3.063</td><td>253</td><td>3.085</td><td>125</td><td>-64</td><td>291</td></tr></table>	(x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2019	Investering	Verkopen	Resultaat	Mutatie voorziening	Boekwaarde 31-12-2020	Woningbouw							Scherphorn Noord	-81		1	45		-37	Munster, fase 1	94	51	470		-143	-467	Ter Laan 4 Bedum	2.162	152	2.445	80		-50	Trekweg - Ulrum	-307		1		20	-291	Almersma Uithuizen	1.117	43	168		28	1.020	LTS locatie Uithuizen	78	7			31	116	Totaal woningbouw	3.063	253	3.085	125	-64	291
(x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2019	Investering	Verkopen	Resultaat	Mutatie voorziening	Boekwaarde 31-12-2020																																																										
Woningbouw																																																																
Scherphorn Noord	-81		1	45		-37																																																										
Munster, fase 1	94	51	470		-143	-467																																																										
Ter Laan 4 Bedum	2.162	152	2.445	80		-50																																																										
Trekweg - Ulrum	-307		1		20	-291																																																										
Almersma Uithuizen	1.117	43	168		28	1.020																																																										
LTS locatie Uithuizen	78	7			31	116																																																										
Totaal woningbouw	3.063	253	3.085	125	-64	291																																																										

Bedrijventerreinen						
Bedrijventerrein Ulrum Oost	423	6	58			371
Bedrijventerrein fase 2 Bedum	-27	8			-5	-24
Tuinbouwbedrijventerrein Kruisweg	142	4			-6	139
Herontwikkeling Vogelzanglocatie	-128	-2				-129
Nijverheidsweg Uithuizen		162				162
Totaal bedrijventerreinen	410	178	58		-11	519
Bijzondere bebouwing						
Centrumplan Uithuizen (De Blink, Molenerf en Schoolstraat)	-1.147	819	560		19	-869
Totaal bijzondere bebouwing	-1.147	819	560		19	-869
Totaal	2.327	1.252	3.703	125	59	-58

Ten opzichte van 2019 is de boekwaarde van de post voorraden met ruim € 2,3 miljoen afgenomen. De mutatie van de voorraad kan met name worden verklaard door hogere verkopen (€ 3,7 miljoen) ten opzichte van de investeringen (€ 1,3 miljoen) en resultaatnemingen. Door het aantrekken van de markt is het ontwikkelperspectief van diverse grondexploitaties verbeterd. Voor de negatieve exploitaties zijn verliesvoorzieningen gevormd ter grootte van € 6,7 miljoen. Voor een verdere toelichting over deze onderwerpen verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid in uw jaarverslag.

4.3 Gehanteerde parameters	<p>De gehanteerde kosten- en opbrengsteninflatie zijn door u afgeleid van gepubliceerde cijfers door Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dat deze inflatiecijfers ook voor de exploitaties van de gemeente Het Hogeland van toepassing zijn is onderbouwd met calculatieverschillen uit het verleden, gemaakte afspraken met ontwikkelaars dan wel met behulp van recentelijke transacties. Tijdens de controle over het boekjaar 2020 heeft dit niet tot bijzonderheden of aanpassingen geleid.</p> <p>De rekenrente is gebaseerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningportefeuille op basis van de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen en wordt daarmee op een consistente wijze berekend. De gehanteerde rente bedraagt 1,51% en is gebaseerd op de definitieve jaarrekening van het voorgaande jaar. De disconteringsvoet is bij de doorrekening door u gekoppeld aan het maximaal meerjarig streefpercentage van de ECB (Europese Centrale Bank) voor de inflatie binnen de eurozone, te weten 2%. Hiermee voldoet de gemeente Het Hogeland aan de uitgangspunten zoals gesteld in de BBV-notitie.</p> <p>Wij zijn van mening dat de projectbegrotingen zijn gebaseerd op valide uitgangspunten en dat de stijging van de opbrengsten relatief voorzichtig is ingeschat.</p>
4.4 Planning en programmering	<p>Ten aanzien van planning zien wij dat een aantal exploitaties een relatief lange doorlooptijd c.q. verwachte einddatum kennen. Exploitaties met een langere looptijd kennen onzekerheden en bevatten schattingselementen waardoor toekomstige opbrengsten en kosten lastiger aannemelijk zijn te maken. Om hierover voldoende controlezekerheid te krijgen hebben wij met behulp van “backtesting” inzicht gekregen in de kwaliteit van de inschatting door het College (oftewel wat betrof inschatting vorig jaar versus de realisatie).</p> <p>In het kader van “backtesting” en nog te realiseren opbrengsten en kosten merken wij het volgende op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Doorlooptijd:</u> De doorlooptijd van de exploitaties zijn relatief lang, echter de door de Commissie BBV aangeduide 10-jaarstermijn wordt niet overschreden. • <u>Woningbouw:</u> In 2020 zijn op diverse (woningbouw) grondexploitaties verkopen gerealiseerd. Er is in 2020 voor circa € 3,1 miljoen aan verkopen gerealiseerd, hetgeen heeft geleid tot een substantiële daling van de boekwaarde ten opzichte van 2019. • <u>Bedrijventerreinen:</u> De bedrijventerreinen vertegenwoordigen een totale boekwaarde van € 868.000. De toename van de boekwaarde is grotendeels het gevolg van het in exploitatie nemen van het complex Nijverheidsweg Uithuizen. <p>Uit de “backtesting” en nog te realiseren opbrengsten en kosten constateren wij dat u adequaat ingespeeld heeft op zowel planning als programmeringen.</p> <p>De planeconomen binnen de gemeente Het Hogeland zijn, voor zover wij dat kunnen overzien, tussentijds actief bezig met periodieke monitoring van de voortgang. Wij willen echter graag benadrukken, dat gezien het financiële belang, het essentieel is om gedurende het jaar dit ook actief te blijven doen en te monitoren en in tussentijdse rapportages zichtbaar de realisatie versus prognoses te evalueren (Waar staat de gemeente t.o.v. planning? Waardoor een afwijking t.o.v. planning? Welke impact heeft een gewijzigde programmering?</p>

5. Voorzieningen

5. Voorzieningen

5.1 Voorzieningen - algemeen	<p>Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Het Hogeland toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV.</p> <p><u>In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. 2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. 3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. 4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. <p>Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Enkele voorzieningen lichten wij in de volgende parafen toe, vanwege gewijzigde uitgangspunten, de grootte van de voorziening of vanwege de bijzondere situatie.</p> <p><u>Conclusie:</u> Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken ten aanzien van de voorzieningen in de jaarrekening waardoor de voorzieningen door ons toereikend worden geacht.</p>
5.2 Voorziening riolering en afvalstoffenheffing	<p>De gemeente Het Hogeland classificeert de voorzieningen riolering en afvalstoffenheffing als een voorziening artikel 44 lid 2 van het BBV (van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden). De mutatie op deze voorzieningen betreft het resultaat op het product riolering en het product afvalstoffenheffing. Het resultaat op deze producten bestaat enerzijds uit de ontvangen riool- en afvalstoffenheffingen en anderzijds uit de kapitaallasten van de geïnvesteerde bedragen in riolering en de kosten voor klein en groot onderhoud aan de rioleringen. Deze verwerkingwijze is conform het BBV. Wij adviseren u wel om jaarlijks te monitoren op basis van het GRP of de omvang van de voorziening riolering toereikend is c.q. blijft om de resultaten uit het product Riolering te kunnen dekken.</p> <p>In 2020 is het tarief voor de riolering kostendekkend gebleken, waardoor het overschot op het product riolering aan de voorziening is toegevoegd. Het tarief voor de afvalstoffenheffing is niet kostendekkend gebleken. Het tekort op het product afvalstoffenheffing is, voor zover de voorziening dit toeliet, aan de voorziening onttrokken.</p>

5.3 Voorziening pensioen wethouders (APPA)

Deze voorziening heeft ultimo 2020 een stand van € 7,7 miljoen. Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door Visma|Idella, gebaseerd op de parameters zoals die door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de circulaire APPA d.d. 12 november 2020 zijn voorgeschreven. Dit betekent onder andere dat de voorgeschreven rekenrente van 0,082% is gehanteerd bij het bepalen van de voorziening. Hiermee voldoet de voorziening wethouders aan de BBV-voorschriften.

CONCEPT

6. Sociaal domein

6. Sociaal domein

6.1 Sociaal domein - Algemeen	<p>Het college van de gemeente Het Hogeland is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening. Voor het sociaal domein is de gemeente echter afhankelijk van diverse partijen, zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB), tal van zorgaanbieders en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (hierna: RIGG) voor de Jeugdwet. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van deze partijen. Dit uit zich in de bevindingen in de volgende paragrafen.</p>
6.2 Sociaal domein – Persoonsgebonden budgetten	<p>Net als in voorgaand jaar blijkt uit de informatie die door de accountant van de SVB is afgegeven, dat er geen volledige zekerheid kan worden verkregen omtrent de geleverde zorg in de vorm van PGB's. De SVB heeft de maximale fout/onzekerheid aangegeven voor de gemeente Het Hogeland. De maximale fout/onzekerheid bedraagt € 371.700 (€ 319.900 WMO en € 51.800 Jeugd). Deze onzekerheid is ontstaan door leemten in de bedrijfsvoering van de SVB. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente, middels schriftelijke bevestigingen, voldoende werkzaamheden heeft verricht om de prestatielevering zelfstandig vast te stellen en deze onzekerheid tot nihil terug te brengen. Wij nemen dan ook geen onzekerheid mee in onze foutevaluatie ten aanzien van PGB budgetten.</p>
6.3 Sociaal domein – Zorg in natura	<p>De gemeente steunt voor de uitvoering van de Jeugdwet in belangrijke mate op de verantwoording vanuit de RIGG. Wij hebben in een collegiaal overleg met de accountant van de RIGG de uitkomsten en uitvoering van hun controle besproken, alsmede de bevindingen die hieruit naar voren zijn gekomen. Wij hebben inzage gehad in hun controledossier en hebben vastgesteld dat wij kunnen steunen op de goedkeurende verklaring die is verstrekt. De gerapporteerde onzekerheid van € 355.250 met betrekking tot de prestatielevering hebben wij meegewogen in ons oordeel bij de jaarrekening van Het Hogeland. Het op basis van de verantwoording van de RIGG nog te betalen bedrag over 2020 is in de jaarrekening verwerkt.</p> <p>Voor de zorgaanbieders in de WMO, is sprake van een resterende onzekerheid van € 69.000, welke is meegenomen in onze foutevaluatie. Voor deze uitgaven zijn op dit moment geen afzonderlijke controleverklaringen bij de productieverantwoordelingen afgegeven, waardoor wij de feitelijke prestatielevering (nog) niet hebben kunnen vaststellen.</p>
6.4 Omzet compensatie zorgaanbieders	<p>De gemeente Het Hogeland heeft met een aantal zorgaanbieders afspraken gemaakt omtrent compensatie van omzet ten tijde van de intelligente lockdown in het voorjaar 2020. De zorgaanbieders konden op dat moment geen of anders alternatieve zorg leveren aan cliënten. Conform landelijke besluitvorming heeft de gemeente Het Hogeland de zorgaanbieders gecompenseerd voor omzetverlies. De totale impact hiervan bedraagt voor 2020 € 363.200. De afrekeningen met de zorgaanbieders hebben plaatsgevonden op basis van aanvullende afspraken die in 2020 met de zorgaanbieders zijn gemaakt en vastgelegd in addenda bij de afgesloten overeenkomsten.</p>

7. Interne beheersing en automatisering

7. Interne beheersing en automatisering

7.1 Samenvatting bevindingen managementletter 2020	<p>Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in oktober 2020 een interimcontrole uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de gemeente met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interimcontrole, zijn vastgelegd in de managementletter van 27 november 2020.</p> <p>Op basis van de uitgevoerde interimcontrole kunnen wij concluderen dat de administratieve organisatie en interne beheersing (de controles in de lijn, gecombineerd met de verbijzonderde interne controles) generiek genomen <u>voldoet aan de daaraan te stellen eisen</u>. Het Hogeland heeft het opvolgen van de bevindingen met een hoge prioriteit op de agenda staan en werkt aan de verdere opbouw van de organisatie. Wij constateren dat in het boekjaar 2020 hard is en wordt gewerkt aan het verder verbeteren en optimaliseren van de kwaliteit van de operationele bedrijfsvoeringsprocessen binnen uw organisatie. Ondanks de beperkingen van Covid-19 en de lockdown heeft de organisatie toch mooie stappen daarin kunnen zetten. Voor onze specifieke bevindingen en overige aanbevelingen (verbeterpunten) verwijzen wij u naar de genoemde managementletter d.d. 27 november 2020.</p>
7.2 Opvolging bevindingen managementletter	<p>Tussen het moment van het uitbrengen van de managementletter (27 november 2020) en de controle van de jaarrekening (april - mei 2021) is er veel gebeurd. Wij hebben geconstateerd dat intern hard wordt gewerkt om de kwaliteit van de interne operationele processen te verhogen en de aanbevelingen vanuit de managementletter goed worden opgevolgd.</p> <p>Door de lock-down (vanwege het Corona virus) van de afgelopen maanden, zijn nog niet alle aanbevelingen opgevolgd. De bevindingen die wat meer tijd kosten staan op de planning van het tweede deel van het jaar 2021.</p>
7.3 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	<p>Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.</p> <p>Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.</p> <p>Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.</p>

8. Rechtmatigheid

8. Rechtmatigheid

8.1 Begrotings-rechtmatigheid	<p>De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.</p> <p>Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. De gemeenteraad van Het Hogeland heeft op dit aspect geen nadere kaders gesteld, waardoor als uitgangspunt geldt dat de accountant eventuele kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.</p> <p><u>Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kostenoverschrijdingen zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten 2. Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid of 3. Kostenoverschrijdingen bij open einde regelingen. <p>Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.</p> <p>In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de lastenoverschrijdingen per programma die de rapportagetolerantie overschrijden.</p> <p>Op drie programma's, de algemene dekkingsmiddelen en op enkele investeringskredieten is een begrotingsoverschrijding op de lasten geconstateerd, welke de rapportagetolerantie overschrijdt. Deze zijn in de tabel hierna opgenomen:</p>
--------------------------------------	--

	Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in oordeel	Onrechtmatig telt wel mee in oordeel
	1 – Veiligheid	€ 51.000	✓	
	3 – Economie en Werkgelegenheid	€ 2.115.000	✓	
	6 – Ruimtelijke Ordening, Wonen en Duurzaamheid	€ 11.140.000	✓	
	Algemene dekkingsmiddelen	€ 2.137.000	✓	
	Investeringskredieten	€ 61.000		€ 61.000
<p>De overschrijdingen zijn herkenbaar op pagina 263-266 in de jaarrekening opgenomen en toereikend toegelicht in de verschillende programma's.</p> <p><u>Investeringskredieten</u></p> <p>De overschrijding van de investeringskredieten betreft project Herinrichting Stationsgebied. Door de gemeenteraad is geen (tussentijdse) goedkeuring gegeven op deze overschrijdingen van het investeringskrediet, waardoor deze overschrijding wel meetelt in de oordeelsvorming voor de rechtmatigheid.</p> <p><u>Conclusie:</u> De begrotingsoverschrijdingen zijn getoetst aan de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. De begrotingsoverschrijdingen ten aanzien van programma 1, 3, 6 en algemene dekkingsmiddelen zijn passend binnen bestaand beleid of worden gecompenseerd met extra inkomsten. Deze overschrijdingen tellen niet mee bij de bepaling van de strekking van ons rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2020. De overschrijding van de investeringskredieten tellen wij wel mee bij de bepaling van de strekking van ons rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2020.</p>				

8.2 Naleving Europese Aanbestedingsrichtlijnen	<p>In de jaarrekeningcontrole hebben we conform het normenkader ook werkzaamheden uitgevoerd voor Europese Aanbestedingsplicht. Tijdens de controle blijkt dat diverse opdrachten niet overeenkomstig de Europese richtlijnen zijn aanbesteed. Voor het boekjaar 2020 is op basis van een interne analyse een bedrag van € 1.236.600 niet Europees aanbesteed. De aard van de niet conform de richtlijnen aanbesteede contracten ligt in lijn met 2019. Wij merken hierbij op dat het college inmiddels EU-aanbestedingstrajecten heeft opgestart om een aanzienlijk deel van de onrechtmatige contracten in de loop van 2021 te herstellen.</p> <p>De totale omvang van de onrechtmatige aanbestedingen van € 1.236.600 is meegenomen in ons accountantsoordeel voor de rechtmatigheid ten behoeve van het boekjaar 2020.</p>
8.3 Rechtmatigheidsverklaring vanaf 2021	<p>Over de jaarrekening 2021 van gemeenten zal – zoals het er nu naar uitziet – door het College van Burgemeester en Wethouders een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening moeten worden opgenomen. Het huidige BBV, het BADO en overige notities worden hierop in de komende tijd aangepast. De accountant zal zijn/haar oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening waar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van uitmaakt. Er komt geen apart rechtmatigheidsoordeel meer in de controleverklaring. Voor nadere details verwijzen wij naar de BADO notitie Rechtmatigheidsverantwoording.</p> <p>Inmiddels is er een standaardtekst voor deze verantwoording ontwikkeld. Hierin geeft het College aan dat er zich geen rechtmatigheidsfouten (alleen de 3 criteria: begroting, voorwaarden en M&O) in de financiële handelingen gedurende het kalenderjaar hebben voorgedaan boven een gestelde verantwoordingsgrens. De keuze van de hoogte van deze grens – de verantwoordingsgrens – wordt aan de Raad overgelaten en is maximaal 3% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan reserves.</p> <p>Dit geldt voor fouten én onduidelijkheden. Als deze zich boven de grens bevinden dan is het vereist aan te geven welke afwijkingen het betreft. Van het College wordt tevens verwacht dat er in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording wordt gegeven en welke acties zij neemt om dergelijke afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Om deze verplichting te kunnen invoeren moet onder andere de Gemeentewet, het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en de Kadernota rechtmatigheid nog worden aangepast.</p> <p>Uitgaande van de invoering met terugwerkende kracht per 1 januari 2021, betekent dit dat het College van Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Het Hogeland zelfstandig een controlesystematiek moet inrichten, deze moet laten uitvoeren en over de uitkomsten moet rapporteren middels een rechtmatigheids-verantwoording. Binnen de gemeente Het Hogeland is deze ontwikkeling vanuit de bestaande interne controle functie, waar wij in de controle 2020 in grote mate gebruik van hebben kunnen maken, voortvarend opgepakt. Er is in het voorjaar van 2021 een notitie rechtmatigheidsverantwoording door de organisatie opgesteld waarin de kaders en de aanpak voor de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording bij de gemeente Het Hogeland zijn vastgelegd. Daarnaast is de organisatie al gestart met het uitvoeren van interne controles over het eerste kwartaal van 2021.</p>

The background of the slide is a photograph of a wind farm. Several large, white, three-bladed wind turbines are visible, standing on a green field. In the distance, a small, traditional Dutch windmill is also visible. The sky is filled with white and grey clouds.

9. Impact Covid-19 op de jaarrekening 2020

9. Impact Covid-19 op de jaarrekening

9.1 Covid-19 - Algemeen	<p>In maart 2020 is het Covid-19 virus uitgebroken en na een jaar is nog geen sprake van volledig herstel. Maatschappelijk en economisch heeft dit grote gevolgen en veel organisaties worden financieel geraakt. Ook voor de gemeente Het Hogeland brengt dit onzekerheden met zich mee. Enerzijds worden de contouren van de economische en maatschappelijke impact van het virus steeds duidelijker, anderzijds is nog steeds sprake van (economische) beperkingen en heeft dit mogelijk ook impact op de door de gemeente te realiseren doelstellingen.</p> <p>In 2020 heeft de gemeente meerdere tussentijdse analyses uitgevoerd van de impact van Covid-19. De uitkomst laat zien dat de financiële impact vooralsnog beperkt is en extra lasten worden bekostigd vanuit extra bijdragen vanuit het Rijk. Vooralsnog ondervindt de gemeente, in financieel opzicht, geen grote hinder van de Corona-pandemie. Het college is zich wel bewust van de nog grotere noodzaak tot het voortdurend monitoren van de risico's, lasten en met name de realisatie van de doelstellingen.</p> <p>Het college schat op basis van de uitgevoerde analyses het doorvoeren van duurzame waardeverminderingen op de activa van de gemeente niet van toepassing. De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op een positieve continuïteitsveronderstelling. Hoewel de toekomstige financiële impact van de uitbraak van Covid-19 ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening niet duidelijk is, is het college van mening dat op basis van de thans beschikbare informatie, de inmiddels genomen maatregelen en de huidige liquiditeitspositie, dat de bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet materieel wordt beïnvloed.</p>
9.2 Verwerking in de jaarrekening	<p>De commissie BADO heeft op 26 februari 2021 de 'Notitie effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening 2020' uitgebracht. In deze notitie zijn richtlijnen, voorstellen en aandachtspunten opgenomen ten aanzien van de verantwoording van de impact van Covid-19 in de jaarrekening. In de notitie is in hoofdstuk 4.3 opgenomen dat de organisatie de mogelijkheid wordt geboden om een onverplichte paragraaf in de jaarrekening op te nemen.</p> <p>De gemeente Het Hogeland heeft ervoor gekozen om een paragraaf Corona toe te voegen aan het jaarverslag. In deze paragraaf is samengevat welke impact de pandemie heeft gehad op uw gemeente. Daarnaast is in het jaarverslag 2020 op diverse onderdelen een toelichting opgenomen op de impact van de pandemie en is tevens in de waarderingsgrondslagen van de jaarrekening nader geduid wat de impact van de pandemie is op de grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening. Wij concluderen dat de huidige wijze van toelichten voldoet aan de vereisten zoals voorgeschreven door de commissie BBV en de BADO notitie.</p>

10. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2020

10. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2020

10.1 Wijziging in verslaggevingsvoorschriften en overige wet- en regelgeving	In de jaarrekening 2020 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt. De organisatie heeft de jaarrekening opgesteld conform de bepalingen in het BBV en overige relevante wet- en regelgeving als de Wet Normering Topinkomens (WNT).
10.2 Bevestiging van de directie	Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.
10.3 Beperking in reikwijdte van de controle	Er zijn geen meningsverschillen met het management noch de directie geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en de directie van uw organisatie de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
10.4 Wet Normering Topinkomens (WNT)	<p>De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 201.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.</p> <p>Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2020 voor de topfunctionarissen (gemeentesecretaris, griffier en adjunct griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.</p> <p><u>Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd</u></p> <p>In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.</p>

10.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramen een zevental documenten aan het CBS te leveren. In 2020 zijn een aantal nieuwe SiSa regelingen opgenomen in de SiSa verantwoording. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente Het Hogeland. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2020.

Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. Medewerkers van uw gemeente hebben dit aan ons bevestigd.

In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente review van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen 2020 (de zogenaamde single review) hebben wij gemerkt dat deze dienst (zeer)kritisch is op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2020 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
FIN B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
BZK C34B	Bijdrage scholenprogramma	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
BZK C35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

BZK C38	Nationaal Programma Groningen	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
IenW E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
IenW E6B	Bodemsanering	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2020	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2020	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
VWS H4	Specifieke uitkering Sport	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

GRO7C	Nationaal Programma Groningen	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO8C	Leefbaarheid Groningen	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO11C	Regiofonds	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO21C	Regiospecifiek Pakket (RSP)	n.v.t.	€ -	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

10.6 Tozo	<p>Uw gemeente voert de Tozo zelfstandig uit. De invoering van de Tozo regeling heeft dit jaar tot uitgebreide ‘nieuwe’ werkzaamheden geleid. U heeft de toekenning op aanvragen gebaseerd op informatie die de aanvragers hebben aangeleverd. De controle of aanvragers met recht aanspraak maakten op een uitkering cq. lening heeft vaak achteraf plaatsgevonden. Daarmee werd in sommige gevallen achteraf geconstateerd dat niet werd voldaan aan de eisen. In de afgelopen maanden zijn diverse (nieuwe) administratieve en controle eisen opgelegd die door de gemeente en haar accountant moeten worden nageleefd.</p> <p>De gemeente heeft, als onderdeel van het interne controleplan, specifiek beleid opgesteld voor misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). Daarin wordt invulling gegeven aan de controles op de Tozo aanvragen / toekenningen om vast te stellen dat de aanvragers met recht aanspraak maken op de uitkering cq. lening. Hierbij wordt onder andere ook gebruik gemaakt van het Inlichtingen Bureau (IB), die signalen afgeeft wanneer zij twijfelt aan de rechtmatigheid van een aanvraag.</p>
------------------	---

	<p>Hoewel de gemeente niet beschikt over een formeel vastgesteld M&O beleid, hebben wij vastgesteld dat Het Hogeland een afzonderlijk heronderzoeksplan Tozo heeft vastgesteld, waarin de specifieke controles in het kader van M&O voor de Tozo zijn beschreven en dat u de controles conform dat heronderzoeksplan heeft uitgevoerd. De wetgever heeft zich gerealiseerd dat gemeenten niet in staat zijn om alle controles op de aanvragen / toekenningen in 2020 uit te voeren voor het afronden van de jaarrekeningcontrole. Daarom zullen ook nog na het afronden van de jaarrekening 2020 afwijkingen (kunnen) worden geconstateerd. Inmiddels zijn de heronderzoeken tot en met de Tozo 2 door de gemeente afgerond. Afspraak is dat eventuele afwijkingen zullen worden betrokken in de rechtmatigheidscontrole van 2021, ook al hebben ze betrekking op 2020.</p>
10.7 Fraude als onderdeel van de accountantscontrole	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de ambtelijke organisatie van de gemeente Het Hogeland. Tijdens dit overleg is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.</p> <p><u>Conclusie:</u> Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2020 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>
10.8 BTW/BCF-vorderingen	<p>In de jaarrekening is in totaal voor bijna € 2,2 miljoen aan vorderingen opgenomen inzake de BTW en BCF over de jaren 2014 tot en met 2018 van de voormalige gemeenten. In 2020 zijn hiervan, in samenwerking met een externe belastingadviseur, suppletieaangiften ingediend bij de belastingdienst. De suppletieaangiften zijn thans nog in behandeling bij de belastingdienst. Wij adviseren u om de afwikkeling van de suppletieaangiften te bewaken.</p>
10.9 Notie lokale heffingen	<p>Recent heeft de commissie BBV een nieuwe notitie Lokale heffingen uitgebracht. In deze de door de Commissie BBV opgestelde Notitie Lokale heffingen wordt een overzicht gegeven van alle relevante aspecten van lokale heffingen en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken van begroting en verantwoording voor gemeenten. Wij attenderen u op deze notitie en de mogelijke impact en mogelijkheden voor de gemeente Het Hogeland.</p>

The background of the slide is a photograph of a rural landscape at sunset. In the foreground, there is a dark, weathered concrete wall with a metal gate. Behind the wall is a lush green field with a wire fence. The field extends into the distance, where a line of trees is visible against a sky with soft, orange and blue hues from the setting sun.

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen en / of onzekerheden

Toleranties t.b.v. foutenevaluatie (getrouwheid en rechtmatigheid)	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringstolerantie (respectievelijk 1% en 3% van de totale lasten)	€ 1.979.000	€ 5.937.000
Rapporteringstolerantie fouten en onzekerheden (grens waarboven gerapporteerd wordt aan de Raad)	€ 98.950	€ 98.950

Foutenevaluatie	Fouten		Onzekerheden	
Aard van de fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Niet naleven van de Europese aanbestedingsrichtlijnen	n.v.t.	€ 1.236.600	n.v.t.	n.v.t.
Overschrijdingen van de investeringskredieten	n.v.t.	€ 61.000	n.v.t.	n.v.t.
Nagekomen facturen m.b.t. 2020 niet meer verwerkt	€ 95.100	€ 95.100	n.v.t.	n.v.t.
Onzekerheden prestatielevering WMO	n.v.t.	n.v.t.	€ 69.000	€ 69.000
Onzekerheden prestatielevering Jeugdwet (conform verantwoording RIGG)	n.v.t.	n.v.t.	€ 355.250	€ 355.250
Totaal	€ 95.100	€ 1.392.700	€ 424.250	€ 424.250

Bevestiging college

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat geen sprake is van niet-gecorrigeerde fouten die, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening materieel (kunnen) zijn.

Conclusie

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring af te geven bij de jaarrekening voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid.

Bijlage B – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Het Hogeland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn

gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.